

Горленко В.В.,
*студент освітнього рівня «магістр»,
спеціальність «Міжнародні економічні відносини,
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Вплив трудових міграційних процесів на зовнішньоекономічну діяльність

Важливе місце у зовнішньоекономічній діяльності як держави, так і окремих суб'єктів економіки (підприємства, корпорації, транснаціональні компанії, тощо) відіграє таке поняття як трудові міграційні процеси. Варто зауважити, що трудові міграційні процеси безпосередньо впливають на якість робочої сили яка є наявною в економіці країни, що у свою чергу відбивається на якості виробленої продукції та стан зовнішньоекономічної діяльності.

Робоча сила – це сукупність здібностей людини, які надають їй можливість здійснювати трудову діяльність, тобто робоча сила – це сукупність здібностей людини до праці. Варто зауважити, що робоча сила є елементом такого поняття як ринок праці.

Ринок праці – це система відносин, які пов'язані із купівлею і продажем робочої сили домогосподарств, тобто із купівлею і продажем здібностей тієї чи іншої людини до праці [2, с. 40].

На сьогодні, нормативно-правове забезпеченням функціонування ринку праці в Україні здійснюється за допомогою:

1. Конституції України;
2. Кодексу законів про працю України;
3. Закону України «Про зайнятість населення».

Економічними підставами регулювання ринку праці є пошук оптимального співвідношення між ефективним функціонуванням ринку праці й максимально можливою мірою соціальної справедливості та рівності, оскільки уникнути конфронтації у відносинах ринку і держави неможливо [4, с. 10]. А основною метою державного регулювання ринку праці є досягнення рівноваги між попитом й пропозицією праці у якісному і кількісному виразах.

Ураховуючи, що ринок праці функціонує згідно із загальноекономічними законами, принцип мультиплікації дозволяє твердити, що одиниця приросту інвестицій у створення додаткових робочих місць сприятиме мультиплікаційному “вторинному” розширенню сфери прикладання праці [5, с. 34]. Водночас вкладення інвестицій в освіту сприятиме приросту ВВП, однак у віддаленій перспективі.

Ефективність державного регулювання ринку праці у нинішніх трансформаційних умовах не може визначатися превалюванням одного виду державної політики. Виходячи з положень сучасної економічної теорії, необхідно віднаходити консенсус між монетарною й фіскальною політикою з урахуванням соціальних і правових чинників. Зважаючи на зазначене, ваги набуває інституційна теорія регулювання ринку праці. Інституційний напрям регулювання ринку праці відображає широкий спектр діяльності державних органів щодо впливу на попит і пропозицію праці [4, с. 1].

Регулювання міграції робочої сили може здійснюватися двома шляхами:

- законодавче регулювання;
- економічне регулювання.

Так, в Україні регулювання міграції робочої сили визначається на законодавчому рівні у таких актах законодавства:

1. Конституція України;
2. Кодекс законів про працю України;
3. Закон України «Про зайнятість населення»;
4. Закон України «Про зовнішню трудову міграцію».

Державними органами, які відповідають за державне регулювання міграції робочої сили є:

1. Міністерство соціальної політики України;
2. Державна служба зайнятості;
3. Міністерство внутрішніх справ України;
4. Державна міграційна служба України.

Для отримання повноцінного розуміння стану міграції робочої сили варто розглянути статистичні дані офіційних органів державної влади України.

Так, за даними Державної служби статистики України у січні-липні 2018 року з України вибуло 353121 особа, а прибуло – 363799 осіб [8, с. 1].

При цьому, у 2017 році за кордоном, відповідно до статистичних даних державної служби зайнятості, було працевлаштовано 83779 громадян України, а в Україні – 12409 громадян іноземних держав. При цьому, найбільшу кількість таких працівників прибуло з Турецької Республіки – 2136, та Російської Федерації – 1608 [7, с. 1].

Варто зауважити, що для отримання дозволу на працевлаштування в Україні роботодавцю, який має намір працевлаштувати у себе такого іноземця, потрібно звернутися до регіонального центру зайнятості із відповідною заявою. І у випадку якщо в певному регіоні України не знайдеться український громадянин, який буде відповідати вакансії роботодавця, роботодавець отримає дозвіл на працевлаштування у себе такого іноземця.

Таким чином, на сьогоднішній день відбувається значний відтік робочої сили з України в іноземні країни, у першу чергу до країн

Європейського Союзу. Натомість в Україну прибуває робоча сила із країн, які не є членами Європейського Союзу.

Згадана ситуація негативно впливає на стан зовнішньоекономічної діяльності України та українських компаній і підприємств зокрема. У зв'язку із цим, виникає нагальна потреба у здійсненні регулювання трудових міграційних потоків. Особливо така потреба постає з огляду на зовнішньополітичний курс України в напрямі європейської і євроатлантичної інтеграції.

З метою здійснення ефективного регулювання трудових міграційних потоків в Україні слід вжити таких заходів:

1. Здійснити вдосконалення нині діючого законодавства у напрямі визначення конкретного відповідального органу за регулювання трудової міграції. Як підказує іноземний досвід таким органом має стати Державна міграційна служба України;

2. Впровадження економічних механізмів регулювання міграції робочої сили, зокрема шляхом створення сприятливих умов працевлаштування на території України, зокрема шляхом збільшення внутрішньої міграції робочої сили в межах України;

3. Створення програм повернення українських трудових мігрантів в Україну, у тому числі шляхом надання їх певних економічних пільг при відкритті в Україні приватного підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Відякіна М.М. Трудова міграція з України до ЄС: макроекономічний вимір: Монографія / М.М. Відякіна, Р.Д. Стаканов – К.:ТОВ «ДКС», 2011. – 198с.

2. Жаліло Я.А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика: Монографія / Я.А. Жаліло. – К.: НІСД, 2003 – 368с.

3. Михайлова О.Е. Трудова міграція в Україні: соціально-правовий аспект / О.Е. Михайлова. – Луганськ, 2014 – 180с.

4. Стефурин С. Державне регулювання ринку праці: стан, проблеми, шляхи вирішення [Електронний ресурс] / С. Стефурин. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics/67878.doc.htm.

5. Черняк Є.О. Міжнародна трудова міграція у системі факторів конкурентноспроможності країни: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.02 / Є.О. Черняк. – Київ, 2016. – 21с.

6. Шнирков О.І. Міжнародні економічні відносини: конспект лекцій / О. І. Шнирков, Р. О. Заблоцька. – 5-е вид. – Дніпро, 2018. – 286 с.

7. Офіційний сайт Державної служби зайнятості [Електронний ресурс]. – Посилання: <https://www.dcz.gov.ua/>.

8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.